

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

BM-II.059.1.181.2024

Warszawa /elektroniczny znacznik czasu/

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu RP

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na wystąpienie znak: K10INT2130 przesyłające interpelację wniesioną przez Pana Posła Jarosława Wałęsę w sprawie problemów związanych z programem Mały ZUS Plus, przekazuję wyjaśnienia na pytania postawione w interpelacji.

Ad 1.

Ministerstwu Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej znany jest temat opłacania obniżonych składek na ubezpieczenia społeczne przez przedsiębiorców uzyskujących niewysokie przychody z działalności w ramach ulgi „Mały ZUS plus”. Ta ulga to obniżone składki dla małych przedsiębiorców (z przychodem do 120 tys. zł), obliczane od podstawy równej połowie przeciętnego dochodu przedsiębiorcy z poprzedniego roku. „Mały ZUS plus” wprowadzono przepisami obowiązującymi od 1 stycznia 2019 r. Z ulgi tej nie mogą dalej korzystać przedsiębiorcy, którzy korzystali z niej przez 36 miesięcy kalendarzowych w ciągu ostatnich 60 miesięcy kalendarzowych. Pierwsi uprawnieni, przy założeniu ciągłości działalności, opłacali obniżone składki na ubezpieczenia społeczne „Mały ZUS plus” od stycznia 2019 r. do grudnia 2021 r., następnie w latach 2022–2023 opłacali składki na zasadach ogólnych.

W oparciu o obowiązujące przepisy, w stosunku do tej grupy, możliwe jest zbudowanie co najmniej dwóch odmiennych interpretacji przepisów, od których zależy, na jakich zasadach będą mogli oni ponownie korzystać z „Małego ZUS plus”.

Pierwsza interpretacja zakłada, że badanie warunku „36/60” następuje raz w roku, w styczniu albo w innym pierwszym miesiącu prowadzenia działalności w danym roku (co uniemożliwia powrót do ulgi w trakcie roku kalendarzowego), a badanie to przebiega na pierwszy dzień tego miesiąca. W tym ujęciu osoby z przywołanej grupy mogłyby skorzystać ponownie z „Małego ZUS plus” od stycznia 2025 r. Stanowisko opierające się na tej interpretacji zajmuje Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

Druga interpretacja przewiduje z kolei, że przedsiębiorca może korzystać z „Małego ZUS plus” przez 36 miesięcy, dalej przez 24 miesiące nie może, a następnie znowu może przez trzy lata. Zgodnie z tym stanowiskiem powrót do ulgi jest możliwy w każdym momencie roku. W rezultacie osoby z przywołanej grupy mogłyby powrócić do stosowania „Małego ZUS plus” od 2024 r. i opłacać ponownie obniżone składki uzależnione od średnich dochodów uzyskiwanych przez danego przedsiębiorcę. Z drugą interpretacją przepisów zgadzają się Rzecznik Małych i Średnich Przedsiębiorców oraz Ministerstwo Rozwoju i Technologii.

Zarówno pierwsza, jak i druga interpretacja dotyczy art. 18c ust. 11 pkt 6 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 497, dalej u.s.u.s.).

Za stosowanie przepisów określających, kiedy można powrócić do korzystania z „Małego ZUS plus”, w tym ich wykładnię odpowiada Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej nie ma możliwości wydawania ZUS wiążących poleceń i wytycznych, a stanowisko Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej nie jest środkiem umożliwiającym wiążącą zmianę praktyki stosowania prawa przez ZUS. Temu celowi służą indywidualne interpretacje składkowe przewidziane w art. 83d u.s.u.s. oraz art. 34 ustawy wydawane w stosunku do przedstawionego przez przedsiębiorcę stanu faktycznego oraz zajętego przez niego stanowiska dotyczącego interpretacji przepisów u.s.u.s. Podkreślenia przy tym wymaga, że indywidualne interpretacje składkowe wydawane są przez ZUS w formie decyzji, od której przysługuje odwołanie do sądu

powszechnego. Każdy przedsiębiorca może kwestionować stanowisko ZUS co do wykładni określonych przepisów prawa na drodze sądowej. Dotyczy to także sporów między płatnikami składek a ZUS co do stosowania przepisów u.s.u.s. o „Małym ZUS plus” w sprawach indywidualnych. Przedsiębiorcy nie zgadzającemu się ze stanowiskiem ZUS zostanie wydana decyzja, od której przysługuje odwołanie do sądu powszechnego.

Ad 2.

Omawiane przepisy, które przygotował rząd Prawa i Sprawiedliwości, oceniam jako niejednoznaczne. Ich wykładnia była w przeszłości, przed grudniem 2023 r., przedmiotem uzgodnień między ZUS, ówczesnym Ministerstwem Rodziny i Polityki Społecznej oraz Ministerstwem Rozwoju i Technologii. Niemniej ich nieprecyzyjne brzmienie wciąż powoduje, że pojawiają się wątpliwości wśród płatników składek i zainteresowanych środowisk. W ocenie Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej właściwą drogą usunięcia tych wątpliwości jest ewentualne doprecyzowanie przepisów prawa w tym zakresie. Podjęcie stosownej inicjatywy leży jednak w gestii Ministerstwa Rozwoju i Technologii, które jest autorem przepisów dotyczących „Małego ZUS plus”.

W opinii Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej sama zmiana stanowiska przez ZUS w zakresie wykładni przepisów o „Małym ZUS plus”, bez zmiany przepisów u.s.u.s., mogłaby okazać się niewystarczająca i rodzić ryzyka prawne związane z możliwością zakwestionowania przez sąd interpretacji proponowanej przez Rzecznika Małych i Średnich Przedsiębiorców i Ministerstwo Rozwoju i Technologii. W sprawie spornej pomiędzy ZUS a płatnikiem składek w zakresie wysokości ulgi „Mały ZUS plus” (a nie prawa do korzystania z niej) sąd, który rozpoznając odwołanie od decyzji ZUS orzeka w granicach sprawy, a nie w granicach wyznaczonych treścią odwołania i kwestionowanego rozstrzygnięcia zaskarżonej decyzji ZUS, mógłby zająć stanowisko prezentowane obecnie przez ZUS, tj. o braku prawa do „Małego ZUS plus” przedsiębiorcy, który w ostatnich 5 latach wyczerpał prawo do tej ulgi.

Ministerstwo Rozwoju i Technologii przygotowało zmianę przepisu art. 18c ust. 11 pkt 6 u.s.u.s. w ramach projektu ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu deregulacji prawa gospodarczego i administracyjnego oraz doskonalenia zasad opracowywania prawa gospodarczego, który został wpisany pod nr UA9 w Wykazie prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów.

Dodatkowo nadmieniam, że kwestie poruszone przez Pana Posła Jarosława Wałęsę, a wcześniej przez Rzecznika Małych i Średnich Przedsiębiorców, były przedmiotem dyskusji w gronie partnerów społecznych podczas posiedzenia Zespołu Problemowego ds. Ubezpieczeń Społecznych w Radzie Dialogu Społecznego. Partnerzy społeczni, choć prezentowali różne stanowiska dotyczące prawidłowej wykładni przepisów o „Małym ZUS plus” (zarówno popierające stanowisko ZUS, jak i jemu przeciwstawne) podnosili, że ewentualne spory z tego zakresu najlepiej rozstrzygnąć na drodze sądowej.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

dr hab. Sebastian Gajewski, prof. uczelni

Podsekretarz Stanu

/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/